

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
в.о. ректора ДУ «МОН О.В. Москаленко

«28» травня 2026 р.

ПРОГРАМА
вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня Доктор філософії
на основі освітнього ступеня Магістр
(освітньо-кваліфікаційного рівня Спеціаліст) НРК7

Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	С1 Економіка та міжнародні економічні відносини
Освітньо-наукова програма	Економіка

Харків 2026

Програма вступного фахового іспиту для здобуття ступеня Доктор філософії на основі ступеня Магістр (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) (НРК7) за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини, галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини. [Електронний ресурс]. Харків : ДБТУ, 2026. 34 с.

РОЗРОБНИКИ:

Антощенкова Віталіна Володимирівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри глобальної економіки, керівник проєктної групи (гарант освітньо-наукової програми);

Онегіна Вікторія Михайлівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри глобальної економіки, член проєктної групи;

Гросул Вікторія Анатоліївна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та бізнесу, член проєктної групи;

Бабан Тетяна Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри глобальної економіки, член проєктної групи.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри глобальної економіки
Протокол № 10 від « 8 » травня 2026 року.

Схвалено та рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету економічних відносин та фінансів
Протокол № 10 від « 22 » травня 2026 року

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Для проведення конкурсних фахових випробувань для вступу на навчання на базі раніше здобутого РВО «Магістр» наказом ректора ДБТУ створюються фахові атестаційні комісії, діяльність яких регламентується «Положенням про приймальну комісію вищого навчального закладу», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 15 жовтня 2015 року № 1085 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 4 листопада 2015 року за № 1351/27796.

Фахові вступні випробування проводяться фаховими атестаційними комісіями за програмами, затвердженими ректором ДБТУ.

Програма фахових вступних випробувань складена для вступників, які вступають на навчання до Державного біотехнологічного університету за освітньо-науковою програмою доктора філософії за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» та передбачає оцінку базових знань осіб, що мають здобутий освітній рівень (ОР) магістр, за темами фахових дисциплін, які дають можливість оцінити загальний рівень підготовки вступників до навчання за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини».

Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань вступників під час вступу на навчання ступеня доктора філософії за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини».

Мета вступного фахового випробування полягає в комплексній перевірці знань студентів, отриманих ними в результаті вивчення дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки магістра та оцінці відповідності цих знань вимогам до навчання за ступенем «доктор філософії» на спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» та проходження конкурсу.

Умови проведення вступних випробувань. Вступні випробування проводяться в усній формі, в підготовленій для проведення іспиту аудиторії. Після закінчення екзамену результати оцінюються членами фахової атестаційної комісії. Голова фахової атестаційної комісії підсумовує результати і оголошує оцінки.

Змістовно-методичне забезпечення вступних випробувань здійснюють науково-педагогічні працівники профільних кафедр. Порядок проведення екзамену визначається положенням про приймальну комісію ДБТУ.

1. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

До здачі вступних випробувань допускаються вступники, які виконали повністю навчальний план за ОР «Магістр» і отримали диплом.

Вступник повинен:

- володіти категоріальним апаратом економічних наук, методологічним інструментарієм аналізу економічних і соціальних процесів та явища на основі теоретичних та прикладних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;

- узагальнювати, обґрунтовувати та визначати основні особливості та тенденції розвитку сучасної світової і національної економіки, напрями соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави;

- вміти працювати з монографічними, довідково-енциклопедичними, статистичними, електронними джерелами з соціально-економічної проблематики;

- використовувати методологічні та методичні прийоми вивчення ефективності діяльності соціально-економічних систем (мікро-, мезо-, макро- та мегарівнів), обґрунтування стратегій та траєкторій їх сталого розвитку;

- проводити комплексний аналіз та оцінку результатів фінансово-економічної діяльності підприємства, розробляти заходи з використання внутрішньогосподарських резервів підвищення ефективності організації виробництва та використання ресурсів;

- оцінювати результативність управління організацією, можливі ризики та соціально-економічні наслідки управлінських рішень, розробляти заходи щодо стійкого розвитку підприємства відповідно до поставленої мети, внутрішніх та зовнішніх умов його функціонування;

- здійснювати порівняльний аналіз інноваційно-інвестиційних проектів;

- оцінювати вплив та дію макроекономічного регулювання та макроекономічних факторів на діяльність підприємства, та розробляти на цій основі заходи, що забезпечать підприємству конкурентні переваги в майбутньому;

- розробляти стратегії та заходи щодо забезпечення конкурентоспроможності бізнесу в глобальному економічному просторі, формувати стратегію довгострокового розвитку підприємства;

- розробляти заходи з трансформації як соціально-економічних систем у цілому, так і її складових, з урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища та цілей сталого розвитку.

2. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Програма фахового вступного випробування для зарахування на навчання за ступенем «Доктор філософії» за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини», спрямована перевірити рівень підготовки студентів за освітнім рівнем магістр, висвітлює питання основних курсів, визначає вимоги до відповідей вступників.

Метою вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» є формування контингенту студентів, найбільш здібних до успішного опанування дисциплін означеної спеціальності шляхом оцінки знань та навичок вступників за напрямками професійно-орієнтованої діяльності.

Вимоги до здібностей та рівня підготовленості вступників. Успішне засвоєння навчальної програми освітньо-кваліфікаційного рівня магістр зі спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» потребує від вступника наявності повної вищої освіти за однойменною спеціальністю або за спеціальностями галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини, а також здібності до оволодіння знаннями, уміннями та навичками в галузі соціально-економічних та професійно-орієнтованих дисциплін.

Зміст програми вступних іспитів. Програма вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» має інтегрований характер і включає питання п'яти дисциплін:

1. «Мікро- та макроекономіка», 2. «Міжнародні економічні відносини та світове господарство», 3. «Економіка підприємства», 4. «Інноваційний розвиток підприємства», 5. «Конкурентоспроможність підприємства».

ОПИС ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ ДИСЦИПЛІН ТА ЇХ КОРОТКИЙ ЗМІСТ

1. МІКРО- ТА МАКРОЕКОНОМІКА

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки.

Основні принципи економічного мислення.

Предмет мікроекономіки. Мікроекономіка як складова частина економічної теорії. Мікроекономіка та макроекономіка. Нормативна й позитивна мікроекономіка.

Основні методи вивчення мікроекономічних явищ і процесів. Сучасний інструментарій мікроекономічного аналізу.

Основні суб'єкти мікрорівня.

Тема 2. Теорія граничної корисності та поведінка споживача.

Основні постулати теорії поведінки споживача. Корисність і підходи до її визначення.

Кардиналістська та ординалістська теорія поведінки споживача.

Сукупна та гранична корисність. Закон спадної граничної корисності блага, його графічне зображення.

Правило максимізації корисності. Умови рівноваги споживача.

Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача.

Внесок Ф. Еджуорта, В. Парето, Е. Слуцького, Дж. Хікса у розробку ординалістської теорії поведінки споживача.

Закономірності уподобань споживача. Переваги споживача.

Криві байдужності. Бюджетна лінія. Гранична норма заміщення. Рівновага споживача

Тема 4. Аналіз поведінки споживача.

Реакція споживача на зміни доходу. Побудова лінії «доход – споживання». Криві Енгеля. Реакція споживача на зміни цін. Побудова лінії «ціна – споживання». Побудова лінії індивідуального попиту споживача.

Основні фактори, що впливають на вибір споживача. Ефект доходу та ефект заміщення.

Рівень життя споживача та економічна політика. Утворення надлишку споживача.

Тема 5. Попит і пропозиція, їх взаємодія.

Попит. Модель попиту. Функція попиту та способи її завдання. Графік попиту. Цінові й нецінові детермінанти попиту.

Пропозиція. Модель пропозиції. Функція пропозиції та способи її завдання. Графік пропозиції. Цінові й нецінові детермінанти пропозиції.

Механізм встановлення ринкової рівноваги: статичний та динамічний підходи. Порушення ринкової рівноваги. Державне регулювання ринку.

Поняття еластичності, її кількісна оцінка. Два методи підрахування еластичності попиту.

Види еластичності. Еластичність попиту за ціною. Еластичність попиту за доходом. Еластичність пропозиції та фактори впливу на неї.

Використання еластичності в мікроаналізі.

Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства.

Теоретичні підходи до виникнення фірм. Неоінституційна теорія. Типи контрактів. Види ресурсів.

Різноманітність фірм у сучасній ринковій економіці.

Основні організаційно-правові форми фірм. Приватна фірма. Товариство. Корпорація.

Тема 7. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника.

Фактори виробництва. Технологія виробництва. Виробнича функція та її властивості.

Виробництво з одним змінним фактором(праця). Закон спадної граничної віддачі.

Виробництво з двома змінними факторами. Ізокванта та її властивості. Гранична норма технічного заміщення. Ізокоста. Її характеристика і графічне зображення. Рівновага виробника. Перспектива розвитку підприємства у довгостроковому періоді: технічна та економічна ефективність.

Тема 8. Витрати виробництва.

Витрати виробництва та їх оцінка: економічний і бухгалтерський підходи.

Витрати виробництва в короткостроковий період часу. Постійні, змінні та сукупні витрати. Граничні витрати.

Визначення функції середніх витрат виробництва у довгостроковому періоді. Мінімізація витрат при різних об'ємах виробництва. Ефект масштабу у різних галузях.

Тема 9. Ринок досконалої конкуренції.

Поняття ринкової структури. Класифікація типів ринкових структур. Основні правила прийняття рішення фірмою, їх універсальність.

Основні ознаки досконалої конкуренції.

Галуzeвий попит та попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції. Пропозиція фірми у короткостроковому періоді, її зв'язок з кривими витрат.

Рівновага фірми в короткостроковому періоді: два підходи. Вплив змін попиту та пропозиції на стан рівноваги, рівноважну ціну та рівноважну кількість товару на ринку.

Рівновага фірми та галузі у довгостроковому періоді.

Тема 10. Монопольний ринок.

Умови виникнення і характерні риси чистої монополії.

Крива попиту фірми – монополіста. Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Пропозиція монополіста і особливості її формування. Визначення монопольної ціни.

Рівновага фірми – монополіста в короткостроковому і довгостроковому періодах.

Цінова дискримінація: поняття, умови і види.

Монопольна влада та її визначення. Економічні наслідки монополізації галузі. Антимонопольна політика. Антимонопольне законодавство в Україні.

Тема 11. Олігополія та монополістична конкуренція.

Основні риси олігополії. Поведінка олігополістів: некооперативна і кооперативна.

Цінові війни через некооперативну поведінку. Модель Курно. Аналіз ломаної лінії попиту.

Кооперативні форми олігополії. Лідерство у цінах. Ціноутворення за однаковим принципом. Картельні угоди.

Олігополія з погляду теорії ігор. «Дилема ув'язнених» як приклад некооперативної гри з ненульовою сумою.

Спільні риси та відмінності монополістичної конкуренції порівняно з досконалою конкуренцією та чистою монополією.

Крива попиту фірми. Динаміка прибутковості фірми в короткостроковому та довгостроковому періодах. Визначення оптимального обсягу продажу та цінова політика.

Сутність і передумови розвитку нецінової конкуренції. Поглиблення диференціації продукту: позитивні наслідки та загрози. Реклама товару: позитивні і негативні риси.

Тема 12. Ринок факторів виробництва.

Значення формування цін на ресурси. Особливості попиту та пропозиції факторів виробництва (виробничих ресурсів).

Аналіз залежності між ринком товарів і ринком ресурсів із обсягу виробництва і цінах. Поняття граничного продукту у грошовому визначенні та граничних витрат на ресурс.

Оптимальне співвідношення ресурсів. Правило мінімізації витрат на одиницю продукції та максимізації прибутку за умови купівлі кількох видів ресурсів.

Основні характеристики ринку праці.

Характеристика досконалого конкурентного ринку праці. Попит фірми та галузі на працю. Вибір робітника між працею і відпочинком. Ефект доходу та ефект заміщення при зміні зарплати. Криві пропозиції праці. Рівновага на ринку праці. Державне регулювання ринку праці.

Особливості ринку капіталу. Поняття позичкового проценту. Дисконтування.

Прийняття фірмою інвестиційних рішень: основні правила.

Економічна і земельна рента. Попит та пропозиція на землю. Ціна землі.

Підприємницькі здібності як фактор виробництва. Економічний прибуток. Концепції прибутку.

Тема 13. Загальна рівновага та економіка добробуту.

Аналіз загальної рівноваги. Система рівнянь загальної рівноваги.

Ефективність обміну. Крива контрактів. Ефективність за Парето. Ефективність виробництва. Крива виробничих можливостей.

Загальна рівновага та економіка добробуту. Критерії оцінки добробуту.

Тема 14. Інституціональні аспекти ринкового господарства.

Правові засади ринкового господарства. Права власності та їх структура. Форми власності. Трансакційні витрати, їх вплив на поведінку суб'єктів ринкового обміну і ринкову рівновагу.

Зовнішні ефекти. Позитивні та негативні зовнішні ефекти.

Теорема Р. Коуза. Суспільні блага та їх властивості. Проблема «фрірайдера». Коригуючи податки і субсидії. «Ринкові провали».

Функції держави в ринковій економіці.

Макроекономіка

Тема 1. Макроекономіка як наука.

Вступ до макроекономіки. Місце макроекономіки в системі економічних наук. Суперечність між суспільними потребами і економічними ресурсами — головна проблема макроекономіки. Зростання ефективності економіки як головне завдання макроекономіки.

Об'єкт та предмет макроекономіки. Економічна система як об'єкт макроекономіки. Суб'єкти змішаної економіки. Механізм функціонування економіки як предмет макроекономіки. Позитивна та нормативна функції макроекономіки. Макроекономіка та економічна політика.

Метод макроекономіки. Моделювання як основний метод макроекономічного аналізу. Припущення, екзогенні та ендогенні змінні макроекономічних моделей. Запаси і потоки як два види кількісних змінних.

Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків.

Система національних рахунків як нормативна база макроекономічного рахівництва. Методологічні принципи побудови системи національних рахунків. Основні категорії системи національних

рахунків: додана вартість, інституційні одиниці, сектори, операції, рахунки.

Основні макроекономічні показники. Валовий випуск та валовий внутрішній продукт (ВВП). Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Валовий національний дохід та валовий національний дохід наявний. Особистий та післяподатковий дохід. Макроекономічні показники на чистій основі.

Номинальний та реальний ВВП. Поточні та постійні ціни. Темп росту та темп приросту реального ВВП. Індекси цін. Інфлювання та дефлювання ВВП.

Тема 3. Макроекономічна нестабільність.

Циклічність як форма економічного розвитку. Сутність та структура економічного циклу. Види економічних циклів. Причини циклічних коливань. Індикатори циклічних коливань.

Зайнятість та безробіття. Неповна зайнятість та рівень безробіття. Види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне. Повна зайнятість, природне безробіття та потенційний ВВП. Закон Ойкена та втрати економіки від циклічного безробіття. Інфляція та її наслідки. Темп інфляції та його обчислення. Види інфляції залежно від її темпів. Інфляція попиту та інфляція витрат, передбачувана та непередбачувана Інфляція. Стагфляція. Основні соціально-економічні наслідки інфляції.

Тема 4. Сукупний попит та сукупна пропозиція.

Економічний кругообіг в умовах чистого ринку. Структура моделі економічного кругообігу. Взаємодія між домогосподарствами і підприємствами на ринку ресурсів. Взаємодія між домогосподарствами і підприємствами на ринку продуктів. Роль фінансових посередників в економічному кругообігу.

Сукупний попит. Сутність сукупного попиту та його відмінність від однотоварного попиту. Крива сукупного попиту. Цінові фактори сукупного попиту. Нецінові фактори сукупного попиту та їх вплив на його криву.

Сукупна пропозиція. Сутність сукупної пропозиції. Сукупна пропозиція на основі виробничої функції. Класична модель сукупної пропозиції. Кейнсіанська модель сукупної пропозиції. Короткострокова крива сукупної пропозиції. Зміна цін і реального ВВП на різних ділянках короткострокової кривої сукупної пропозиції. Нецінові фактори сукупної пропозиції та їх вплив на її криву.

Сукупний попит – сукупна пропозиція як базова модель економічної рівноваги. Довгострокова та короткострокова рівновага. Збурення сукупного попиту та механізм відновлення рівноваги. Збурення сукупної пропозиції та механізм відновлення рівноваги.

Тема 5. Споживання, заощадження та інвестиції.

Функція споживання. Споживання як функція після податкового доходу. Середня схильність до споживання та заощадження. Гранична схильність до споживання та заощадження. Автономне споживання та чинники, які на нього впливають. Графік споживання.

Інвестиційна функція. Роль інвестицій в економіці. Відсоткова ставка як чинник інвестиційного попиту. Номінальна та реальна відсоткова ставка. Відсоткова ставка і чиста прибутковість інвестицій. Крива сукупного попиту на інвестиції. Чинники автономних інвестицій та їх вплив на криву інвестиційного попиту.

Мультиплікатор інвестицій. Сутність мультиплікатора. Таблична модель мультиплікативного процесу. Модель простого мультиплікатора. Мультиплікативна зміна реального ВВП. Вплив інфляції на мультиплікативний ефект.

Тема 6. Сукупні видатки і ВВП.

Сукупні видатки і рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу «видатки-випуск». Фактичні та заплановані видатки. Модель «кейнсіанський хрест». Визначення рівноважного ВВП за методом «вилучення-ін'єкції». Система вилучень та ін'єкцій в економічному кругообігу. «Заощадження-інвестиції» як спрощена модель економічної рівноваги. Заплановані та незаплановані інвестиції. Ринок позичкового капіталу та його роль в забезпеченні рівноваги між заощадженнями та інвестиціями.

Сукупні видатки і потенційний ВВП. Рецесійний розрив як наслідок дефіциту сукупних видатків. Графічна та математична інтерпретація рецесійного розриву. Інфляційний розрив як наслідок надмірних сукупних видатків. Графічна та математична інтерпретація інфляційного розриву.

Тема 7. Держава в системі макроекономічного регулювання.

Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки. Передумови виникнення кейнсіанської теорії. Критика кейнсіанцями класичного положення про державне невтручання в економіку. Основні положення кейнсіанської теорії про вплив держави на економіку. Держава в економічному кругообігу. Модель економічного кругообігу в умовах змішаної економіки. Відносини держави з іншими суб'єктами економічного кругообігу. Вплив держави на економічний кругообіг.

Вплив держави на економічну рівновагу. Чисті видатки і трансформація функції споживання. Модель економічної рівноваги за методом «видатки-випуск». Державні та національні заощадження. Модель економічної рівноваги за методом «вилучення - ін'єкції».

Тема 8. Фіскальна політика.

Дискреційна фіскальна політика. Стимулювальна та стримуюча фіскальна політика. Граничний коефіцієнт податків і складний мультиплікатор видатків. Мультиплікатор податків. Мультиплікативний вплив державних закупівель і чистих податків на реальний ВВП. Мультиплікатор збалансованого бюджету.

Автоматична фіскальна політика. Податки як вмонтовані стабілізатори. Стабілізаційний вплив на економіку автоматичної фіскальної політики в умовах падіння та зростання виробництва. Ефект гальмування автоматичної фіскальної політики та необхідність її доповнення дискреційною політикою.

Фіскальна політика з урахуванням пропозиції. Наслідки фіскальної політики на основі моделі «сукупний попит - сукупна пропозиція», Вплив зниження податків на ВВП згідно з теорією економіки пропозиції. Наслідки стимулюючої податкової політики для державного бюджету. Крива Лаффера про залежність між податковими ставками і податковими надходженнями до бюджету.

Фіскальна політика та державний бюджет. Вплив фіскальної політики та циклічних коливань на державний бюджет. Фактичне, потенційне та циклічне бюджетне сальдо. Оцінка бюджетної політики в умовах повної та неповної зайнятості. Суперечність між стабілізаційною та бюджетною функціями фіскальної політики. Концепції збалансування державного бюджету. Джерела дефіцитного фінансування. Державний борг та ефекти витіснення. Емісійне фінансування бюджетного дефіциту та інфляція.

Тема 9. Грошовий ринок та монетарна політика.

Механізм функціонування грошового ринку. Грошова пропозиція та грошові агрегати. Графік грошової пропозиції. Попит на гроші для угод, попит на гроші як активи та їх графічна інтерпретація. Модель грошового ринку. Порушення та відновлення рівноваги на грошовому ринку.

Банківська система та грошова пропозиція. Основні функції комерційних банків. Банківські резерви. Банківський механізм розширення грошової пропозиції на основі депозитного мультиплікатора. Грошова пропозиція з урахуванням депозитних та готівкових грошей. Грошова база, грошовий мультиплікатор і грошова пропозиція.

Грошово-кредитне регулювання економіки. Монетаристська теорія як теоретична база монетарної політики. Кількісне рівняння як концептуальна основа монетаристської теорії. Передатний механізм монетарної політики. Основні методи монетарної політики. Вплив

монетарної політики на економіку: політика дорогих та дешевих грошей; анти інфляційна функція.

Обґрунтування кривої IS та її рівняння Обґрунтування кривої LM та її рівняння. Модель IS-LM як імітація одночасної рівноваги на товарному та грошовому ринках.. Модель IS-LM як аналітичний засіб макроекономічної політики.

Тема 10. Механізм зовнішньоекономічної діяльності.

Зовнішньоекономічна діяльність та її структура. Доцільність зовнішньої торгівлі. Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП. Протекціонізм і вільна торгівля. Митні та немитні засоби регулювання зовнішньої торгівлі.

Платіжний баланс. Рахунок поточних операцій та його складові. Рахунок капітальних операцій та його зміст. Операції балансування. Регулювання платіжного балансу.

Валютний курс. Форми котирування валютного курсу. Види валютного курсу залежно від режиму його формування. Номінальний та реальний валютний курс. Паритет купівельної спроможності. Попит і пропозиція як чинники валютного курсу. Зв'язок валютного курсу з платіжним балансом.

Економічна рівновага в умовах відкритої економіки.

Фіскальна, монетарна, торговельна та валютні політики в умовах відкритої економіки.

Тема 11. Ринок праці та соціальна політика.

Ринок праці та механізм його функціонування. Попит, пропозиція і ціна на ринку праці. Класична теорія ринку праці. Кейнсіанська теорія ринку праці. Теорія гнучкого ринку праці.

Державна політика зайнятості населення. Стимулювальна політика як метод зменшення безробіття та її інфляційні наслідки. Крива Філіпса про зв'язок між безробіттям та інфляцією в короткостроковому та довгостроковому періодах. Висновки кривої Філіпса для політики зайнятості. Державні програми сприяння зайнятості.

Економічна нерівність та політика соціального захисту населення. Крива Лоренця як графічна модель фактичного розподілу доходів. Чинники, що викликають нерівність у доходах. Бідність та прожитковий мінімум. Державна система соціального захисту населення: соціальні гарантії, соціальна допомога, соціальне страхування.

Тема 12. Економічне зростання.

Фактори та значення економічного зростання.

Кейнсіанські моделі економічного зростання: Модель Домара, модель Харрода.

Модель економічного зростання Солоу. Основні передумови моделі. Вплив запасу капіталу на економічне зростання. «Золоте правило»

нагромадження як критерій максимізації рівня споживання. Вплив приросту населення на економічне зростання. Вплив технічного прогресу на економічне зростання.

Сучасне макроекономічне становище та політика України

2. МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ ТА СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

Тема 1. Предмет, значення і завдання курсу «Міжнародні економічні відносини та світове господарство».

Предмет вивчення курсу МЕВ, його місце серед інших економічних дисциплін, структура і логіка викладання. Сутність МЕВ, їх значення, об'єктивна основа і передумови розвитку.

Тема 2. Світове господарство (СГ) та особливості його розвитку. Типологія країн світу і роль окремих їх угруповань у СГ і МЕВ.

Світове господарство: сутність, елементи, фактори розвитку. Головні тенденції формування СГ, рівні і цикли його розвитку. Нерівномірність соціально-економічного розвитку країн світу та їх типологія.

Тема 3. МЕВ у системі світового господарства та середовище МЕВ.

МЕВ як елемент структури СГ. Форми МЕВ, їх взаємозв'язок. Суб'єкти та об'єкти МЕВ. Поняття та система принципів розвитку МЕВ. Середовище МЕВ. Проблеми розвитку МЕВ - глобальні і регіональні.

Тема 4. Міжнародна торгівля як головна форма МЕВ та її регулювання.

Сутність міжнародної торгівлі. Теорії міжнародної торгівлі. Основні форми міжнародної торгівлі. Показники розвитку міжнародної торгівлі. Зовнішньоторговельна політика. Регулювання міжнародних торговельних відносин.

Тема 5. МЕВ у сфері послуг.

Сутність торгівлі послугами. Види міжнародних послуг та їх класифікація. Міжнародний ринок послуг.

Тема 6. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво.

Міжнародний рух капіталів і його форми. Сутність і характер міжнародних інвестицій. Теоретичні основи міжнародної інвестиційної діяльності. Прямі та портфельні закордонні інвестиції. Міжнародне виробниче співробітництво.

Тема 7. Міжнародна міграція робочої сили.

Поняття міжнародної міграції робочої сили, її економічна природа, рушійні сили. Види міжнародної міграції робочої сили та етапи розвитку світового ринку робочої сили. Загальні закономірності створення світового ринку робочої сили. Економічні та позаринкові наслідки міграції. Державне і міжнародне регулювання трудової міграції.

Тема 8. Міжнародні науково-технічні відносини.

Обмін технологіями як особлива форма міжнародних економічних відносин. Структура світового ринку технологій та основні напрямки міжнародного руху технологій. Форми міжнародного трансферту технологій і правовий захист інновацій.

Тема 9. Світова валютна система і міжнародні валютно-фінансові відносини.

Поняття «валюта», «валютні відносини» і «світова валютна система». Валютні курси. Світові валютні ринки. Платіжний баланс країни, його структура та методологія складання. Валютна політика.

Тема 10. Міжнародні кредитні відносини.

Міжнародний кредит як форма міжнародних економічних відносин. Суб'єкти міжнародного кредиту, принципи міжнародного кредиту, основні форми міжнародного кредиту. Світовий ринок позичкового капіталу. Основні міжнародні фінансові центри. Світова криза заборгованості й розвиток міжнародного кредитування у сучасних умовах.

Тема 11. Міжнародні фінансові організації.

Міжнародна координація валютних відносин. Регіональні організації з регулювання валютних відносин.

Тема 12. Міжнародна економічна інтеграція (МЕІ).

Сутність, цілі і значення міжнародної економічної інтеграції, основні риси. Основні форми міжнародної економічної інтеграції. Провідні світові інтеграційні угруповання. Основні інтеграційні об'єднання в інших регіонах світу. Економічна інтеграція в СНД.

Тема 13. Міжнародні економічні організації у багатосторонньому економічному співробітництві і регулюванні МЕВ.

Глобальний економічний простір як середовище формування міжнародних організацій. Типологія міжнародних організацій. Приклади міжнародних організацій.

Тема 14. Місце України у міжнародних економічних відносинах.

Місце України в системі МЕВ та МПП. Передумови та особливості участі України у міжнародній торгівлі товарами та послугами. Участь України у міжнародному русі факторів виробництва. Інтеграційні вектори розвитку України.

3. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Предмет, об'єкт, завдання та методологія курсу.

Значення науки. Предмет та об'єкт вивчення. Джерела та завдання курсу. Зв'язок курсу з іншими дисциплінами. Методи, методологія та методика науки «Економіка підприємства».

Тема 2. Підприємство як суб'єкт господарювання.

Поняття «підприємство», його мета, функції та ознаки. Класифікація підприємств. Види та структура. Основи діяльності підприємств в умовах ринку.

Тема 3. Особливості діяльності підприємств аграрного сектору економіки.

Особливості відтворення в аграрному секторі економіки. Особливості ринків сільськогосподарської продукції.

Тема 4. Земельні ресурси підприємства та ефективність їх використання.

Характеристика земельних ресурсів України. Види земель та землезабезпеченість підприємства. Земельний кадастр та грошова оцінка землі. Показники використання землі та шляхи поліпшення їх використання.

Тема 5. Персонал підприємства і продуктивність праці.

Трудові ресурси і персонал аграрних підприємств, його класифікація. Витрати на оплату праці та ефективність використання персоналу. Поняття продуктивності праці та методика її визначення. Організація і нормування праці на підприємстві.

Тема 6. Необоротні активи підприємства та ефективність їх використання.

Поняття і класифікація необоротних активів підприємства. Облік та оцінка основних фондів. Амортизація основних фондів. Показники забезпеченості, руху та ефективності використання основних фондів. Шляхи поліпшення використання основних фондів підприємства.

Тема 7. Оборотні активи підприємства та ефективність їх використання.

Економічна суть оборотних активів. Оцінка, склад та структура оборотних активів. Показники ефективності використання. Шляхи покращення використання оборотних коштів підприємства.

Тема 8. Витрати виробництва та собівартість продукції.

Поняття витрат і собівартості продукції. Класифікація витрат. Види і показники собівартості продукції. Шляхи зниження собівартості продукції аграрних підприємств.

Тема 9. Ціни та ціноутворення в ринкових умовах.

Економічний зміст та функцій ціни. Види та система цін на продукцію аграрних підприємств. Етапи формування кінцевої ціни та методи

ціноутворення. Проблеми і шляхи вдосконалення ціноутворення в Україні.

Тема 10. Формування, розподіл та використання прибутку.

Прибуток підприємства і показники його вимірювання. Визначення прибутку підприємства. Розподіл і використання прибутку підприємства.

Тема 11. Фінансово-економічна ефективність діяльності підприємства.

Зміст і форми фінансової діяльності підприємства. Дохід підприємства. Загальна схема формування фінансових результатів діяльності підприємства. Показники оцінки фінансово-економічного стану підприємства. Резерви та чинники підвищення ефективності виробництва.

Тема 12. Економіка виробництва продукції рослинництва.

Народногосподарське та економічне значення виробництва продукції рослинництва. Ефективність виробництва продукції рослинництва. Чинники і шляхи зростання ефективності галузі рослинництва.

Тема 13. Економіка виробництва продукції тваринництва.

Народногосподарське та економічне значення виробництва продукції тваринництва. Ефективність виробництва продукції тваринництва. Чинники і шляхи зростання ефективності галузі.

Тема 14. Економіка переробних підприємств харчової промисловості.

Народногосподарське та економічне значення виробництва продукції переробних підприємств. Ефективність переробки продукції сільського господарства. Чинники і шляхи зростання ефективності галузі.

Тема 15. Визначення ефективності використання і ремонту машинно-тракторного парку, автопарку та нової техніки в агропромисловому виробництві.

Машинно-тракторного парк і ефективність його використання. Автопарк та ефективність його використання. Ефективність використання нової техніки.

Тема 16. Інвестиції в агропромисловому виробництві.

Поняття інвестицій та інвестиційної діяльності. Джерела, види інвестицій та їх класифікація. Оцінка економічної ефективності використання інвестицій. Лізинг як особлива форма інвестицій (самостійно). Чинники та умови активізації інвестиційної діяльності.

Тема 17. Інноваційні процеси та оцінювання їх ефективності.

Загальна характеристика інноваційних процесів. Науково-технічний прогрес. Оцінка ефективності технічних та організаційних нововведень.

Тема 18. Якість та конкурентоспроможність продукції підприємства.

Загальна характеристика продукції. Поняття якості продукції. Показники і методи оцінювання якості продукції. Конкурентоспроможність продукції. Економічна ефективність і шляхи підвищення якості та конкурентоспроможності продукції.

Тема 19. Реструктуризація та санація підприємства.

Загальна характеристика процесу реструктуризації підприємства. Види та етапи процесу реструктуризації. Санація як фінансове оздоровлення суб'єктів господарювання (план санації, види, фінансування та техніко-економічне обґрунтування).

Тема 20. Банкрутство та ліквідація підприємства.

Банкрутство підприємства як економічне явище (причини, моделі, симптоми та види банкрутства). Процедура порушення справи про банкрутства. Причини та процедура ліквідації збанкрутілих підприємств.

Тема 21. Економічна безпека підприємства.

Основні поняття економічної безпеки. Загрози і ризики підприємницької діяльності. Політика безпеки підприємства.

4. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Інновації та циклічність економічного розвитку.

Циклічні закономірності в економіці Теорії циклічного економічного розвитку. Циклічність інноваційного розвитку. Вплив технологічних укладів на економічний розвиток

Тема 2. Ключові поняття інноваційного розвитку.

Інновації: економічна суть, класифікація, типи. Сутність інноваційної діяльності. Інноваційний продукт і інноваційна продукція. Інноваційний розвиток підприємства: сутність, напрями, принципи.

Тема 3. Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування.

Сутність і класифікація напрямків інноваційного розвитку підприємств. Схема вибору напрямків інноваційного розвитку. Управління вибором напрямків і варіантів інноваційного розвитку підприємства. Способи вимірювання рівня розвитку інноваційного розвитку підприємства. Інформаційна база для оцінки рівня інноваційного розвитку підприємства.

Тема 4. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку.

Сутність інноваційної інфраструктури. Інфраструктура ринку інновацій та його складові. Комерціалізація та форми передачі технологій на ринку інновацій. Специфіка придбання ліцензій на інноваційну продукцію

Тема 5. Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері.

Сутність інформаційно-комунікаційних технологій у контексті інноваційного розвитку. Глобалізація інноваційного розвитку та інформаційні комунікації. Оцінка інформаційно-комунікаційних технологій у контексті розвитку інноваційної економіки. Проблеми інформаційного забезпечення інновацій.

Тема 6. Державна підтримка інноваційного підприємництва.

Мета і принципи державного регулювання інноваційної діяльності. Форми і методи державного регулювання інноваційної діяльності. Інституційне забезпечення підтримки інноваційної діяльності в Україні

Тема 7. Національні інноваційні системи.

Складові національної інноваційної системи та рівень їх розвитку в Україні. Структура національної інноваційної системи. Передумови і проблеми створення національної інноваційної системи в Україні. Зарубіжний досвід формування національних інноваційних систем.

Тема 8. Маркетинг інновацій.

Сутність і класифікація маркетингових інновацій. Особливості основних функцій маркетингу інноваційної продукції. Формування інструментарію маркетингу інновацій на основі функціональних

послідовностей інноваційного процесу. Управління торговою маркою та аналіз франчайзингової форми використання бренда в контексті інноваційного маркетингу.

Тема 9. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства.

Стратегічний інноваційний розвиток підприємства. Етапи інноваційної стратегії підприємства. Бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства. Проектне управління інноваціями на підприємстві. Фінансово-економічні критерії ефективності інвестиційних проектів.

Тема 10. Інноваційний потенціал підприємства.

Сутність інноваційного потенціалу підприємства. Інноваційний потенціал та інноваційна активність. Оцінювання інноваційного потенціалу підприємства. Методика комплексного оцінювання інноваційного потенціалу.

Тема 11. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства.

Система механізмів інвестування. Механізми мобілізації власних коштів. Механізми мобілізації позикових коштів. Механізми мобілізації залучених коштів. Формування та оптимізація складу інвестицій для фінансування інновацій

Тема 12. Ризики в інноваційній діяльності та управління ними.

Сутність ризиків та особливості їх прояву в інноваційній діяльності підприємств. Чинники формування ризиків в інноваційній діяльності підприємства. Методи аналізу ризику при оцінюванні доцільності інноваційних проектів.

5. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Конкурентоспроможність як категорія і як властивість підприємства, що функціонує в умовах ринку.

Сутність та види економічної конкуренції. Ринок як спільнота конкуруючих компаній. Конкурентоспроможність суб'єкта конкуренції та її основні ознаки

Тема 2. Конкурентне середовище підприємства.

Основні складові конкурентного середовища. Державна політика в сфері регулювання конкуренції. Рушійні сили ринку та інтенсивність конкуренції. Аналіз діяльності конкурентів.

Тема 3. Конкурентні переваги підприємства.

Сутність та співвідношення понять «ринкові чинники успіху», «ключові компетенції», «конкурентні переваги». Властивості конкурентних переваг. Сфери формування та реалізації конкурентних переваг. Види та джерела формування конкурентних переваг.

Тема 4. Конкурентні стратегії підприємства.

Система конкурентних стратегій підприємства. Стратегії надбання конкурентної переваги (загальні стратегії конкуренції). Стратегії конкурентної поведінки підприємства. Стратегія забезпечення конкурентоспроможності як комплексна стратегія. Ситуаційне проектування конкурентної стратегії

Тема 5. Конкурентоспроможність товару та методи її оцінки.

Фактори, чинники та критерії конкурентоспроможності товару. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції. Якість товару – основний важіль забезпечення його конкурентоспроможності. Основні підходи до управління конкурентоспроможністю товару

Тема 6. Система та процес управління конкурентоспроможністю підприємства.

Чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства. Методи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства. Системно-процесний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. Специфічні особливості забезпечення конкурентоспроможності бізнес-організацій різних типів

Тема 7. Розробка та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Програми підвищення конкурентоспроможності галузі та країни

Тема 8. Менеджмент якості як фундамент забезпечення конкурентоспроможності сучасного підприємства.

Ідеологія менеджменту якості. Інструментарій управління якістю. Система управління якістю. Забезпечення ефективного функціонування системи управління якістю. Якість чинник конкуренції у XXI столітті.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВЕ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

1. Об'єктно-предметна область економічних наук. Проблема раціонального вибору в економічній діяльності.
2. Методи економічних досліджень.
3. Фактори, результати та ефективність суспільного виробництва.
4. Власність в системі економічних відносин. Реформування відносин власності в аграрному секторі в економіці України.
5. Ринок, ринкова економіка: умови функціонування, структура.
6. Конкуренція та монополія. Антимонопольна діяльність держави.
7. Попит та пропозиція. Ринкова рівновага.
8. Рівновага фірми в короткостроковому періоді. Максимізація прибутку фірми в умовах досконалої конкуренції.
9. Рівновага фірми та галузі у довгостроковому періоді.
10. Ринок факторів виробництва. Формування ціни на фактори виробництва.
11. Ринок праці та механізм його функціонування. Попит, пропозиція і ціна на ринку праці.
12. Економічні функції держави в ринковій економіці.
13. Економічна політика держави. Види економічної політики держави.
14. Основні макроекономічні проблеми. Їх особливості в сучасній економіці України.
15. Система національних рахунків як нормативна база макроекономічного рахівництва. Основні макроекономічні показники.
16. Економічне зростання та економічний розвиток. Сталий розвиток, його цілі.
17. Сучасна грошова система.
18. Інфляція, причини, вили, наслідки.
19. Безробіття, його типи. Сучасний стан безробіття в економіці України.
20. Фіскальна політика держави. Форми, інструменти впливу.
21. Державний бюджет. Методи фінансування дефіциту державного бюджету.
22. Грошово-кредитна політика держави. Форми, інструменти впливу.
23. Розподіл доходів в економіці. Показники нерівності розподілу доходів.
24. Організаційно-правові засади створення та діяльності підприємства, його основні функції та ознаки.
25. Класифікації підприємств. Переваги та недоліки організаційно-правових форм підприємств.

26. Економічні та бухгалтерські витрати. Економічний та бухгалтерський прибуток.
27. Види доходів підприємства, шляхи їх збільшення
28. Витрати підприємства, їх класифікації.
29. Управління витратами: зміст, завдання, методи.
30. Необоротні активи підприємства, їх класифікація, методи управління ефективністю їх використання.
31. Основні засоби підприємства, оцінка забезпеченості та ефективності їх використання. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів.
32. Оборотні активи підприємства, оцінка та шляхи підвищення ефективності їх використання.
33. Джерела фінансування підприємства та критерії їх вибору.
34. Собівартість продукції. Види собівартості та елементи витрат.
35. Прибуток підприємства, види прибутку підприємства, показники його вимірювання.
36. Рентабельність, види та показники оцінювання.
37. Розподіл і використання прибутку підприємства. Шляхи збільшення прибутку підприємства.
38. Трудові ресурси та персонал підприємств, його класифікація в аграрних підприємствах.
39. Основні показники ефективності використання персоналу підприємств.
40. Продуктивність праці та шляхи підвищення продуктивності праці.
41. Земельні ресурси аграрних підприємств. Показники ефективності використання земельних ресурсів.
42. Фінансово-економічні результати діяльності підприємств. Основні показники їх оцінювання.
43. Економічна сутність ціни, функції та види цін. Цінова політика підприємства.
44. Фінансовий стан підприємства.
45. Основні показники ефективності діяльності аграрних підприємств та шляхи її підвищення.
46. Ефективність виробництва продукції сільського господарства.
47. Ризики господарської діяльності підприємства, їх види, методи оцінки та шляхи зменшення.
48. Стратегія підприємства. Етапи розробки стратегії підприємства.
49. Економічна безпека підприємства. Загрози і ризики підприємницької діяльності. Політика безпеки підприємства.
50. Інновації. Їх види.
51. Сутність інноваційної діяльності. Інноваційний продукт і інноваційна продукція.

52. Складові національної інноваційної системи та рівень їх розвитку в Україні.
53. Інноваційний потенціал підприємства. Оцінювання інноваційного потенціалу підприємства.
54. Інноваційний розвиток. Стратегії інноваційного розвитку.
55. Джерела інвестиційних ресурсів та їх оптимізація для фінансування інновацій.
56. Методи аналізу ризику при оцінюванні доцільності інноваційно-інвестиційних проектів.
57. Принципи та показники оцінки ефективності інвестицій. Критерії прийняття рішення щодо вибору та ухвалення інвестиційного проекту.
58. Конкурентоспроможність суб'єкта господарювання та її основні ознаки.
59. Методи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства.
60. Комплекс маркетингу у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства.
61. Якість продукції та складові системи управління якістю продукції.
62. Фактори та критерії конкурентоспроможності товару.
63. Конкурентні стратегії підприємства, їх типи.
64. Якість продукції. Інструментарій управління якістю продукції.
65. Сучасні форми міжнародних економічних відносин.
66. Міжнародна торгівля. Роль України у міжнародній торгівлі.
67. Світове господарство, сучасна структура. Глобалізація.
68. Основні форми міжнародної торгівлі. Показники розвитку міжнародної торгівлі.
69. Митна вартість товару: сутність та методи її визначення.
70. Мито. Економічна та неекономічна роль мита.
71. Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі.
72. Міжнародний рух капіталів і його форми.
73. Світова валютна система. Валютний курс.
74. Міжнародна міграція робочої сили. Сучасні проблеми міжнародної міграції робочої сили.
75. Міжнародна економічна інтеграція, сутність, значення, основні форми. Провідні світові інтеграційні угруповання.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання рівня підготовки, тобто знань і умінь вступника, відбувається на підставі наступних критеріїв:

- 1. Правильність відповіді;
- 2. Ступінь усвідомлення програмного матеріалу;
- 3. Вміння користуватись засвоєним матеріалом.

Результати фахового вступного випробування оцінюються за 100 бальною шкалою з урахування вищезазначених критеріїв за наступною шкалою:

Рівень підготовки	Вимоги рівня підготовки згідно критеріям оцінювання	Бал за 100 бальною шкалою
1	2	3
A	Вступник володіє глибокими, міцними, узагальненими, дієвими знаннями предмету, виявляє неординарні творчі здібності, аргументовано застосовує отримані знання в нестандартних ситуаціях, може самостійно ставити та розв’язувати проблеми. Виявляє творчий підхід і правильно обґрунтовує прийняти рішення, добре володіє різносторонніми уміннями та навичками при виконанні практичних задач.	90-100
B	Вступник продемонстрував в цілому високий рівень теоретичної підготовки згідно вимог, вміння застосовувати отриманні знання в процесі аналізу поставленої проблеми, логічно та послідовно викласти фактичний матеріал, робити порівняно аргументовані висновки; Виявляє вміння в цілому вірно обирати необхідні методи розв’язання проблем, правильно їх використовувати, досить коректно інтерпретувати отримані результати.	82-89
C	Вступник знає програмний матеріал, грамотно і за суттю викладає його, припускаючи незначні неточності в доказах, трактовці понять та категорій. При цьому володіє необхідними уміннями та навичками при виконанні практичних задач	74-81
D	Вступник знає тільки основний програмний матеріал, припускає неточності, недостатньо чіткі формулювання, непослідовність у викладанні відповідей. При цьому нетривке володіння уміннями та навичками при виконанні практичних занять.	64-73
E	Вступник продемонстрував певну теоретичну підготовку; виявив уміння проаналізувати поставлену проблему та	60-63

	більш-менш логічно та послідовно викласти фактичний матеріал, робити певні висновки на основі проведеного аналізу.	
FX	Вступник не знає значної частини програмного матеріалу. При цьому припускає принципові помилки в доказах, трактовці понять та категорій, виявляє низьку культуру оформлення знань, не володіє основними вміннями та навичками при виконанні практичних задач. Вступник відмовляється від відповіді на контрольні запитання. Знання та вміння з програмного матеріалу практично відсутні.	Менше 60

Рівень підготовки FX є недостатніми для участі у рейтинговому конкурсі на зарахування.

4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у формі усного екзамену. Для проведення вступного екзамену формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до вступного екзамену ухвалюється рішенням приймальної комісії, про що складається відповідний протокол.

Для проведення вступного екзамену головами фахових атестаційних комісій попередньо готуються екзаменаційні білети відповідно до «Програми фахових вступних випробувань». Програма фахових вступних випробувань оприлюднюється засобами наочної інформації на Web-сайті Університету.

Екзамен проводиться у строки передбачені Правилами прийому до ДБТУ.

На екзамен вступник з'являється з паспортом, при пред'явленні якого він отримує екзаменаційний лист, завдання (екзаменаційний білет). Екзаменаційний білет містить завдання, з тем, вказаних у програмі фахових вступних випробувань, Вступник відповідає на них з попередньою підготовкою 2 години в цілому. Користуватися при підготовці друкованими або електронними інформаційними засобами забороняється.

Результати випробування оцінюються за 100-бальною шкалою за правилами вказаними в розділі «Критерії оцінювання вступних фахових випробувань» і відмічаються у «Листі усної відповіді». Рівень знань вступника за результатами екзамену записується також до екзаменаційної відомості і підтверджується підписами членів комісії. Відомість оформлюється одразу після завершення екзамену і передається до приймальної комісії.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Адам Сміт. Дослідження про природу і причини багатства народів / пер. з англ. О. Васильєв, М. Межевікіна, А. Малівський. К. : Наш формат, 2023. 722 с.
2. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник. Київ: КНЕУ, 2013. 779 с.
3. Андросова Т. В., Чернишова Л. О. Управління міжнародною конкурентоспроможністю: навчальний посібник у структурно-логічних схемах; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: ХДУХТ, 2019. 202 с.
4. Базилевич В. Д., Базилевич К. С., Баластрик Л. О. Макроекономіка / За ред. В. Д. Базилевича. Київ: Знання, 2007. 703 с.
5. Бестужева С. В. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. Харків : Вид. ХНЕУ, 2009. 384 с.
6. Бугріменко Р. М., Смірнова П. В. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. Харків: ТОВ Вид-во «Форт», 2021. 244 с.
7. Глобальна економіка: тенденції розвитку. Навчальний посібник / Л. А. Батюк, С. Є. Ткаченко, В. В. Антощенкова. Харків: ХНТУСГ, 2020 р. 217 с.
8. Горбач Л. М., Котляров В. О. Економіка підприємства: навчальний посібник. Кондор. 2024. 620 с.
9. Гречко А.В., Солосіч О.С.. Економіка підприємства: практикум [Навчальний посібник]. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського. 2025. <https://ela.kpi.ua/items/c7915c4a-ee0a-47fa-9182-910f46f7c983>
10. Гуткевич С.О., Корінько М.Д., Сафонов Ю.М. Міжнародна економіка: підруч. Видво «Діса Плюс», 2021. 428 с.
11. Должанський І.З., Загорна Т.О. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
12. Економіка підприємства: підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.
13. Економіка підприємства: підручник: у 3 т. / Харків. нац. автомоб.-дор. ун-т ; за ред. А. В. Непрана, І. Ю. Шевченко. Харків: Вид-во Іванченка І. С., 2024. Т. 1. 537 с.
14. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.І. Лисак, Л.О. Андрєєва, Л.О.Болтянська. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с.
15. Економіка: макро- та мікроекономічні аспекти: навч. посіб. / Баула О. В., Вісин В. В., Вісина Т. М., та ін. Луцьк: Інформаційно-видавничий відділ Луцького НТУ, 2018. 280 с.
16. Економічна теорія: Політекономія: підручн./ За ред. В.Д. Базилевича. 8-ме вид. К.: Знання, 2012. 685 с.
17. Економічна теорія [Електронний ресурс]: навчальний посібник для самостійної роботи студентів / М. А. Мащенко, М. С. Бріль, О. М.

Кліменко та ін.; за заг. ред. М. А. Мащенко. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. 266 с.

18. Економікс: навч. посіб. / В.А.Вергун, О.І.Ступницький, О.А.Приятельчук, Я. М. Гуменюк. Київ : Вадекс, 2023. 422 с.

19. Економіка розвитку. Навчальний посібник. О.О. Чередніченко, Т.В. Мірзосєва, Л.М. Степасюк, О.А. Томашевська. Київ: Компрінт, 2022. 405 с.

20. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: навч. посібн. Суми: «Університетська книга», 2005. 185с.

21. Інноваційний менеджмент: статико-динамічна вуалізація: Навч. посібник / С.В. Князь, Н.Г. Георгіаді, Д.К. Зінкевичю Львів: «Львівська політехніка», 2009. 144с.

22. Кириченко С.О., Тульчинська С.О.. Галузева економіка: практикум [Навчальний посібник]. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського. 2025. <https://ela.kpi.ua/items/bl857cle-1403-42a4-b5ec-bd4391fl0e7e>

23. Коваль Т.М. Основи економічної теорії: навч. посіб. - Київ : Знання, Київ, 2024. 280 с.

24. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник / І.А. Дмитрієв, І.М. Кирчата, О.М. Шершенюк. Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 340 с.

25. Конкурентоспроможність підприємства: підручник / П.І. Юхименко, А.С. Даниленко, С.Г. Батажок та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 320 с.

26. Кузьменко О.В. Глобальна економіка: навч. посіб. -Київ: Центр учбової літератури, 2024. 384 с

27. Макроекономіка: підручник / М. І. Макаренко, Т. О. Семененко, Ю. М. Петрушенко. 2-ге вид., переробл. Суми: Сумський державний університет, 2021. 307 с.

28. Мельник Л.Г. Економіка підприємства: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2024. 512 с.

29. Міжнародні економічні відносини [Електронний ресурс] : підручник / А. І. Крисоватий, Р. Є. Зварич, О. М. Сохацька та ін. ; за заг. ред. А. І. Крисоватого, Р. Є. Зварича. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 662 с.

30. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2023. 360 с.

31. Міжнародні економічні відносини. Навч. Посіб. за ред. проф. Ігоря Грабинського. Львів. СПОЛОМ. 2026. <https://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/11/Mizhnarodni-ekonomichni-vidnosyny-2026.pdf>

32. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / [уклад. : О. І. Заєць, Н. О. Кушнір] ; рец. : В. А. Вергун, В. П. Приходько ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Ужгород : Поліграфцентр «Ліра», 2023. 360 с.

33. Мікроекономіка [Електронний ресурс]: навч. посіб. / О. М. Кліменко, А.В. Литвиненко, Т. С. Черкашина та ін.; за заг. ред. Т. С.

Черкашиної. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. 214 с.

34. Омеляненко Т. В., Барабась Д.О. Вакуленко А.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства. Київ: КНЕУ, 2006. 272 с.

35. Онегіна В.М., Батюк Л.А., Кравченко Ю.М. Економічна теорія: практикум: 3-ге вид., переробл. і доповн. Харків: ДБТУ, 2024. 40 с.

36. Патица Н. І., Мартинюк О. В., Кучеренко Д. Г. Міжнародні економічні відносини. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 560 с.

37. Пономаренко В.С. Піддубна Л.І. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: підручник. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2008. 328с.

38. Портер М. Конкурентна стратегія. Техніки аналізу галузей і конкурентів /Майкл Портер. Видавництво Наш Формат, 2020. 424 с.

39. Рогач С.М., Суліма Н.М., Гуцул Т.А. Економіка підприємства (в схемах і таблицях): Навч. посібник. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2017. 508 с.

40. Руденко Л.В. Світова економіка: навч. посіб. Київ: КНЕУ ім. В.Гетьмана, 2025. 420 с.

41. Світове господарство і міжнародні економічні відносини [Електронний ресурс] : навчальний посібник / С. В. Бестужева, В. А. Вовк, В. О. Козуб та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора Т. В. Шталь. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 239 с.

42. Сидоров О. А., Фісуненко Н. О., Альошина Т. В. С 34 Світова економіка та міжнародні економічні відносини: підручник; кол. авторів; за заг. ред. д. е. н. Фісуненко П. А. Дніпро: Арт-Прес, 2023, 400 с.

43. Управління інноваціями / Гуторов О.І., Михайлова Л.І та інш. Харків: Діса плюс, 2016. 266 с.

44. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: Навчальний посібник / За ред. проф. І.О. Піддубного. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2004. 264с.

45. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: навчальний посібник / О. А. Єрмакова, Ю. Г. Козак. Київ: «Центр учбової літератури», 2021. 169 с.

46. Управління інноваційним розвитком : навч. посібн. / Юринець З.В., Гнилянська Л.Й., Юринець Р.В. Львів : СПОЛОМ, 2021. 132 с.

47. Управління інноваційним розвитком соціально-економічних систем : колективна монографія / під заг. ред. Храпкіної В. В., Пічик К. В. ; Національний університет «Києво-Могилянська академія» Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2024. 667с.
<https://doi.org/10.35668/978-966-518-843-8>

48. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини: теорія : підруч-ник. Київ : Либідь, 2008. 408 с.

49. Черевко Г.В. Економіка підприємства: підруч. / Черевко Г.В., Горбонос Ф.В., Павленчик А.О., Павленчик Н.Ф. Київ: Знання, 2010. 384 с.

50. Шибаєва Н. В., Бабан Т. О. Державне регулювання економіки: навчальний посібник. Харків: ДБТУ, 2022. 272 с.

51. Шевченко І.Б. Теорія економіки регіонів: навч. посіб. -Харків: БукВіка, 2024. 296 с.
52. Шумпетер Й. А. Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу/ Йозеф А. Шумпетер ; пер. з англ. В. Старка. 2-е вид., доп. Київ : Видавничий дім «КиєвоМогилянська академія», 2014. 246 с.
53. Alfred Marshall. Principles of Economics. 1920. 8th ed. London: Macmillan. <http://www.econlib.org/library/Marshall/marP.html>
54. Mas-Colell A., Whinston M., Green J. Microeconomic Theory. New York Oxford OXFORD UNIVERSITY PRESS 1995. <https://webdelprofesor.ula.ve/economia/jumora/docencia/MicroAvanzada/MICROECONOMICTHEORY%20.pdf>
55. Acemoglu D. Introduction to Modern Economic Growth. Department of Economics, Massachusetts Institute of Technology <https://www.theigc.org/sites/default/files/2016/06/acemoglu-2007.pdf>
56. Riccardo (Jack) Lucchetti (2024). Basic Econometrics. <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0058783.pdf>
57. Hayashi F. (2000). Econometrics, Princeton: Princeton Univ. Press. <https://daniellecarusi.wordpress.com/wp-content/uploads/2009/07/s6946.pdf>
58. Greene W. (2020) Econometric Analysis. https://api.pageplace.de/preview/DT0400.9781292231150_A39514649/preview-9781292231150_A39514649.pdf
59. Romer D. (2019). Advanced Macroeconomics. McGraw-Hill Education. https://exam.edu.kg/wzipg/vbuzzf/997744B81D/62652DB/advanced_macro_economics-david_romer.pdf

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. URL: <http://www.budget.rada.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Міністерства економіки та довкілля України. URL: <http://www.me.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Національний банк України: <https://bank.gov.ua>
8. Офіційний сайт Інформаційно-аналітичної агенції «АПК-Інформ» URL: <http://www.apk-inform.com/ru/analityc>
9. Офіційний сайт Національного агропорталу URL: <http://latifundist.com>
10. Офіційний сайт Спілки економістів України URL: <http://ucluster.org/sokolenko/2008/07/innovacijny-klastery-mexanyzmpidvyshhennyakonkurentospromozhnosti>
11. Про схвалення Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках. КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ. Розпорядження від 15 листопада 2024 р. № 1163-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2024-%D1%80#Text>
12. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського – <https://www.nbuv.gov.ua>
13. OECD Data: <https://data.oecd.org>
14. OECD iLibrary: <https://www.oecd-ilibrary.org>
15. World Bank Open Data: <https://data.worldbank.org>
16. International Monetary Fund: <https://www.imf.org>
17. United Nations Data: <https://data.un.org>
18. Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat>
19. UNCTAD: <https://unctad.org>
20. World Trade Organization: <https://www.wto.org>
21. Scopus: <https://www.scopus.com>
22. Web of Science: <https://www.webofscience.com>
23. Google Scholar: <https://scholar.google.com>
24. ResearchGate: <https://www.researchgate.net>
25. SpringerLink: <https://link.springer.com>
26. ScienceDirect: <https://www.sciencedirect.com>
27. JSTOR: <https://www.jstor.org>
28. RePEc: <https://repec.org>
29. IDEAS/RePEc: <https://ideas.repec.org>

Перелік нормативних документів, на яких базується програма вступного фахового іспиту

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Національний класифікатор України: «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009: 2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text>
3. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003: 2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text>
4. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 30.01.2020 р. № 584 схвалені сектором вищої освіти Науково-методичної ради. Міністерства освіти і науки України (протокол № 7 від 06.02.2020 р.) URL: <https://drive.google.com/file/d/1wCmjmqZhB8PwEiQsNcQhZ9ZCfrdiJpvh/view>
5. Міністерство економіки та довкілля України. Класифікатор професій. URL: <https://www.me.gov.ua/Profession/List?lang=uk-UA&id=d4162ef8-2771-4ac5-99ef-1d4b6f5336af&tag=KlasifikatorProfesii-Poshuk>
6. Кабінет Міністрів України. Постанова від 11 червня 2025 р. № 686. Київ. Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zmin-u-dodatok-do-postanovy-kabinetu-ministriv-ukrainy-vid-23-listopada-2011-r-1341-686-110625?fbclid=IwY2xjawK_RgxleHRuA2FlbQIxMQABHqazW5sc2iNvHsrQ4qxRC3W_LbptOCfAQns5Jufhqcl5it4JzLHlicBZCNIVB_aem_Uk1mb-NecHdAYx-vnOuRnA&sfnsn=mo
7. Положення про організацію освітнього процесу в ДБТУ. URL: <https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2025/03/pol-org-op-25rv.pdf>
8. КОДЕКС академічної доброчесності Державного біотехнологічного університету. URL: <https://library.btu.kharkov.ua/images/docs/KODEKS%20akademicnoi%20dobrocesnosti.pdf>
9. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в ДБТУ. URL: <https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2022/04/norm-b-acad-pol1n.pdf>
10. Положення про освітні програми в ДБТУ. URL: <https://biotechuniv.edu.ua/pro-universitet/publiczna-informatsiya/normatyvna-baza/>
11. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Державному біотехнологічному університеті. URL: <http://btu.kharkov.ua/wp-content/uploads/2022/04/norm-b-acad-pol7.pdf/>
12. Положення про центр менеджменту якості освіти в ДБТУ. URL: <http://btu.kharkov.ua/wp-content/uploads/2022/04/norm-b-acad-pol8.pdf/>

Навчальне електронне видання
комбінованого використання
можна використовувати в локальному та мережевому режимах

АНТОЩЕНКОВА Віталіна Володимирівна

ОНЕГІНА Вікторія Михайлівна

ГРОСУЛ Вікторія Анатоліївна

БАБАН Тетяна Олександрівна

ПРОГРАМА
вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня Доктор філософії
на основі освітнього ступеня Магістр
(освітньо-кваліфікаційного рівня Спеціаліст) НРК7

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Галузь знань	C Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	C1 Економіка та міжнародні економічні відносини
Освітньо-наукова програма	Економіка

Відповідальний за випуск зав. кафедри глобальної економіки
к. екон. наук, доц. Ю.Л. Філімонов

Авторська редакція